

י"ג זה שאנו מתעניין בזמן חס וכו'. וזכר אותו בספר המצות והסוף עליו ואומר והנני מוסיף לך ביאור ונאמר שאלו ח"ו יאבדו בני ישראל מא"י תלילה לה' מעשות זאת לפי שהביעוהו בכוונה שלא תכלה זו האומה כלל וכן אם לא נמצא ז"ד בא"י ולא בח"ל ז"ד ששמונו בא"י היה זה השבועון שאנו מתעניין אותו בח"ל לא יועיל לנו כלום שאין מעברין שנים וקובעין חדשים אלא בא"י שנאמר כי מניין תלא תורה ודבר ה' מירושלים וכו' :

פ"א א בזמן שעושין על ארצם היו מתעניין בדקדוק הכנה וכו' והוא הקבוצ האמיתי והוא כשיקבץ מוצק הירח עם מוצק השמש ויהיו שניהם על קו אחד מיושר. והקבוצ האמיתי הוא כשיקבץ מוצק גלגל מעגל הירח עם מוצק כוכב השמש ויהיו ג"כ שניהם על קו אחד מיושר ויואל ממוצק העולם עד מוצק גלגל הירח ויגיע עד מוצק השמש [זיור כ"ב] :

ב היום והלילה כ"ד שעות כלל זמן וכו'. השעות על שני פנים שעות שעות ושעות עוקמות ונקראות זמניות והשעות השוות ישנה מניינים ולא ישנה שיעורם פעם יהיה מהם ביום או בלילה עשר שעות או פחות או יתר כפי רוחב המדינות כמו שנבאר בספר הגימטריא אבל שיעורם ע"י מעלות בקירוב תמיד, והשעות הזמניות כהפך לא ישנה מניינים אלא ביום או בלילה י"ב שעות ולא פחות ולא יותר אבל שיעורם משתנה פעם יהיה השעה חמש עשרה מעלות או פחות או יתר כפי אורך הימים והלילות וקצרותם, ואפשר שיסיו השעות השוות שוות לזמניות ואם כשתהיה השמש בראש טלה ובראש מאזניים לפי שהיום או הלילה בשני מקומות אלו שיעורן שווה וכשתחלק כל אחד מהם ל"ב חלקים יהיה מנת כל חלק וחלק

אחר יום הראייה אלא בעת שהתקבץ הקבוצ ליום ג' מן המולד שאפשר שיהיה יום הקבוצ האמיתי הוא יום הקבוצ האמיתי הירח ביום ג' מיום המולד והדמיה היתה ליום ג' מן המולד לפיכך יהיה יום הקבוצ אחר יום הראייה ביום. וזה סמורע לא יתכן בכל עת אלא במקצת השנים ולא יהיה אלא בארבע שנה למעבר א"י שהרי הראייה ביום קודמת לראיית בני א"י כמו שאנו אומרים שיש מדינה נטע

מעל א"י לנד מעבר ע"י מעלות ונראה בה הירח כליל ד' שהיה המולד האמיתי כלל ג' אכל היה המולד האמיתי ביום ג' אחר היום נדחת הקבוצה ליום ס', אבל כשנראה ביום המדינה שהיא במערב א"י היה גבוה בעיניו כשקבעה היתה כמו י"ב מעלות או יותר כמו שיאל נחשבו אכל לא גבוה בעיני בני א"י כלום אלא שקע אלא או יהיה גבוה אלא מעט לפיכך אינו נראה לם כליל ד' ואינו נראה אלא כליל בליל ה' ויהיה אלא יום הקבוצה ביום המולד הוא יום הראייה שהוא יום ה', ויהיה אותו באלוה שכן למעבר א"י והשינוי לא יהיה אלא בשביל הראייה לא בשביל הקבוצה שהרי זמן הקבוצה אינו משתנה בכל המקומות לפיכך אע"פ שיש היום בכל מקום שהוא מעבר למקום אחר בין שיהיה במזרח של א"י בין שיהיה במערב או ביום אחד במזרח ואחד במערב, אבל מפני שאינו מדבר אלא בראיית ארץ ישראל יומד היום באלוה שכן למעבר ארץ ישראל. וזו היא נטעו

[זיור כ"א] :

ד כשהיתה קיימת וכו'. תלה הדין בשלושה חשיו לא בשלושה ניסן לפי ששלושה ניסן מניעין למקום שאין מניעין אחרים שלוחי חשיו שהרי אינו מהלכין לא ביום של ר"ה ולא ביום ל' לפיכך בניהם מהלך שני ימים. ושאר הפרק א"י ביאור :

וה

טוב שני שאנו עושין בגליות בזמן הזה מדברי סופרים שתקנו דבר זה : י יום טוב של ראש השנה בזמן שהיו קובעין על הראייה היו רוב בני ארץ ישראל עושין אותו שני ימים מספק. לפי שלא היו יודעין יום שקבעו בו בית דין את החדש שאין השלוחין יוצאין ביום טוב : ה ולא עוד אלא אפילו בירושלים עצמה שהוא מקום בית דין פעמים רבות היו עושין יום טוב של ראש השנה שני ימים. שאם לא באו העדים כל יום שלשים נוהגין היו באותו היום שמצפין לעדים קדש ולמחר קדש. והואיל והיו עושין אותו שני ימים ואפילו בזמן הראייה התקינו שיהיו עושין אפילו בני ארץ ישראל אותו תמיד שני ימים בזמן הזה שקובעין על החשבון. הנה למדת שאפילו יום טוב שני של ראש השנה בזמן הזה מדברי סופרים : ו אין עשיית יום טוב אחד תלויה בקריבת המקום. כיצד אם יהיה מקום בינו ובין ירושלים מהלך חמשה ימים או פחות שבדאי אפשר שיגיעו להן שלוחין. אין אומרים שאנשי מקום זה עושין יום טוב אחד. שמי יאמר לנו שהיו השלוחים יוצאין למקום זה. שמא לא היו שלוחים יוצאין למקום זה מפני שלא היו שם ישראל ואחר שחזרו לקבוע על החשבון ישבו שם ישראלים שהן חייבין לעשות שני ימים. או מפני שהיה חירות בדרך כדרך שהיה בין יהודה וגליל בימי חכמי המשנה. או מפני שהיו הכותים מונעין את השלוחין לעבור ביניהן : י ואילו היה הדבר תלוי בקריבת המקום היו כל בני מצרים עושין יום אחד. שהרי אפשר שיגיעו להם שלוחי תשרי. שאין בין ירושלים ומצרים על דרך אשקלון אלא מהלך שמנה ימים או פחות וכן רוב סוריא. הא למדת שאין הדבר תלוי בהיות המקום קרוב : יא נמצא עיקר דבר זה על דרך זו כך הוא. כל מקום שיש בינו ובין ירושלים מהלך יתר על עשרה ימים גמורים עושין שני ימים לעולם כמנהגם מקודם. שאין שלוחי כל תשרי ותשרי מניעין אלא למקום שבינו ובין ירושלים מהלך עשרה ימים או פחות. וכל מקום שבינו לבין ירושלים מהלך עשרה ימים בשוה או פחות שאפשר שיהיו שלוחין מניעין אליו. רואים אם אותו המקום מארץ ישראל שהיו בה ישראל בשעת הראייה בכבוש שני כגון אושא ושפרעם ולו ויבנה ונוב ומבריא וכיוצא בהן עושין יום אחד בלבד. ואם אותו המקום מסוריא כגון צור ודמשק ואשקלון וכיוצא בהן. או מחוצה לארץ כגון מצרים ועמון ומואב וכיוצא בהן. עושין כמנהג אבותיהן שבידיהן אם יום אחד יום אחד ואם שני ימים שני ימים : יב מקום שבינו ובין ירושלים עשרה ימים או פחות מעשרה והוא סוריא או חוצה לארץ ואין להם מנהג. או שהיא עיר שנחתה במדבר ארץ ישראל. או מקום ששכנו בו ישראל עתה. עושין שני ימים כמנהג רוב העולם. וכל יום טוב שני מדברי סופרים ואפילו יום טוב שני של ראש השנה שהכל עושין אותו בזמן הזה : יג זה שאנו מחשבין בזמן הזה כל אחד ואחד בעירו ואומרים שראש חדש יום פלוני ויום טוב ביום פלוני. לא בחשבון שלנו אנו קובעין ולא עליו אנו סומכין. שאין מעברין שנים וקובעין חדשים בחוצה לארץ. ואין אנו סומכין אלא על חשבון בני ארץ ישראל וקביעתם. וזה שאנו מחשבין לגלות הדבר בלבד הוא. כיון שאנו יודעין שעל חשבון זה הן סומכין אנו מחשבין לידע יום שקבעו בו בני ארץ ישראל אי זה יום הוא. וקביעת בני ארץ ישראל אותו הוא שיהיה ראש חדש או יום טוב. לא מפני חשבון שאנו מחשבין :

פרק ששי

א בזמן שעושין על הראייה היו מחשבין ויודעין שעה שיתקבץ בו הירח עם החמה בדקדוק הרבה כדרך שהאיצמגנין עושין. כדי לידע אם יראה הירח או לא יראה. ותחלת אותו החשבון הוא החשבון שמחשבין אותו בקירוב ויודעין שעת קיבוץ בלא דקדוק אלא במהלכם האמצעי הוא הנקרא מולד. ועיקרי החשבון שמחשבין בזמן שאין שם בית דין שיקבעו בו על הראייה והוא חשבון שאנו מחשבין היום הוא הנקרא עיבור : ב היום והלילה ארבע ועשרים שעות בכל זמן. שנים עשרה ביום ושנים עשרה בלילה. והשעה מחולקת לאלף ושמונים חלקים. ולמה חלקו השעה למנין

א טור סי' תכו תכח סמ"ג עשין מו :

מנול עוז

אין עשית יו"ט אחר עד רוב העולם. סוף פ"ק דל"ס (דף ק"ה) : וכל י"ט שני עד בזמן סוף. פ"א ב"ד שמתעניין עד של לננס. זה כהן מדבר הכמהו נחשבין עם המקובל מדברי רבותינו ז"ל המפורין בתלמוד :

שנה של לבנה עד ותשעה ושמנים חלקים. סך אס איין מכירין (דף כ"ג כ"ב) ונמסכת ערכין (דף ט'): ושנת החמה עד סוף הפרק. סך אין בערכין עם מה שמקובל לו מדברי הפלמוד:

אלה אבות דר' שמלאי לשמואל ידע מר הא
 מילתא דפניא כבוד העיבור נולד קודם תולדות או
 אחר תולדות אמר לוי לא אמר לא מדהא כל ידע מר
 ארבע מיני ארבעיניה דלא ידע מר כי סליק ר' יוחנן
 וירא שלח לכו גרין שיבא לילה ויום מן החדש וז"ל
 אלה אבות דר' שמלאי לשמואל נולד קודם תולדות
 לאחר תולדות, מחשבין את חולדתו נולד קודם תולדות
 בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה לא נולד קודם
 תולדות בידוע שאינו נראה סמוך לשקיעת החמה למד'
 אלא אמר רב אשי לאכבושי סבדי אמר ר' יוחנן אמר ר'
 גמגמאן כ"ד שני מיכסי סיסרא לדין שית מעתיקא
 וסמני סרי מהדרא ולדידכו שית מהדרא וסמני סרי
 מעתיקא למאי נ"מ אמר ר' אשי לאכבושי סבדי, אמר
 ר' יוחנן גרין שיבא לילה ויום מן החדש ר' יוחנן אמר
 שמעבר עד ערב תשבחו בנסהם ר"ל אמר עד יום
 האחד ועשרים לחדש בערב מאי בנייכו אמר אביי
 בשמעות דורשין איבא בנייכו רבא אמר תולדות לילה
 א"ב עכ"ל גמ' לשון רש"י ז"ל יבולת תהני בני
 בלית עדים שנקי אין תולדות הלכנה ואלכנה לכדר
 דעדות, סוף העיבור כרייתא שנייה בדרמסי, נולד
 קודם תולדות או לאחר תולדות כך שניי כח ורמז בעלמא
 רבא לומר נולד קודם תולדות חלוק ממולד לאחר תולדות,
 ידע מר מה חלוק י, כי סליק ר' יוחנן שלח לכו
 תחביונו שנכנל שני דברים שלמד כן, גרין שיבא
 לילה ויום מן החדש גרין שיבא לילה ויום מן החדש
 שגילה להיות היום מן החדש שביה בו ליל שלמי
 ומדעו שאם נראית הלכנה הישנה משתכסה יום כ"ט
 ויהא ליל ל' אין מקדשין אותו ביום ל', ואם פשיטא
 אין מקדשין שביי לא תראה החדשה ביום ל' וק"ל
 ר"ד שני מיכסי סיסרא כדאצרינן לקמן אינטיך
 למ' מאימיון: כל העדום של החדש שנה נראה כזומא
 וקדשו ואשמעין דאם נראית תולדות בליל ל' אין
 תאמינן שביי הכל ראו שגילה משתכסה שער, וזו
 אמר אלה אבות דר' שמלאי לפני שמואל ולא ידע
 פסוקי מה חלוק י, בין נולד קודם תולדות לנולד אחר
 תולדות אני מערפס לכם, מחשבין מולד הלכנה, נולד
 קודם חזי היום בידוע שנראה היום קודם שקיעת
 החמה שאין הלכנה מתכסה מבני א"י כי הם בערב
 אלא ו' שעות לאחר חידושם ומתוך קוטנם של לכנה
 הלכנה לעולם בשש שעות לאחר חידושם בקרן מערבית
 וירומת ונראית לכם, לא נולד קודם תולדות בידוע שלא
 חזי היום שיבא קטנה כל ו' שעות ונעלמת מכל
 מינין, למאי למיחש הרי ע"פ עדום אנו מקדשין,
 לאכבושי סבדי הם נולד אחר תולדות ואמרו ראונו
 החדש לפני שקיעת החמה כדי לקדש היום עדי
 וזו היתה חזקתה, וזו היתה חזקתה, וזו היתה חזקתה

בד שכחנו למדנו שהיום הולך אחר הלילה לענין המועדות. עד יום אהרן ועשרים בערב למדנו: ימיאם המועד בערב הרי שיום הולך אחר הלילה לענין המועדות. חצות לילה איכא דיניא: מאן

ל"ד אין קובעין עד סוף הערך. כל מה שאמור בו מענין הדחיית ומחך הכללים המסורים בידו לא בדין פסח ולא בחדש ר"ה וכדנשאק לן מהביא דלמור שלא פ"ק דר"ה (דף כ') ידעין